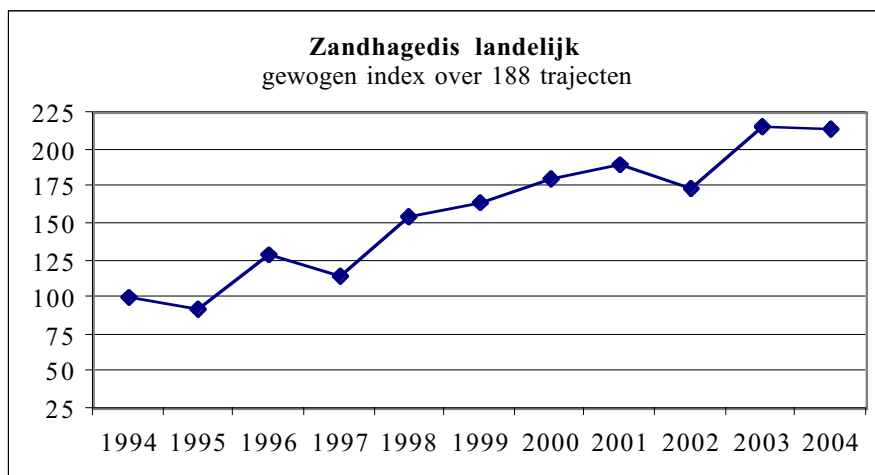
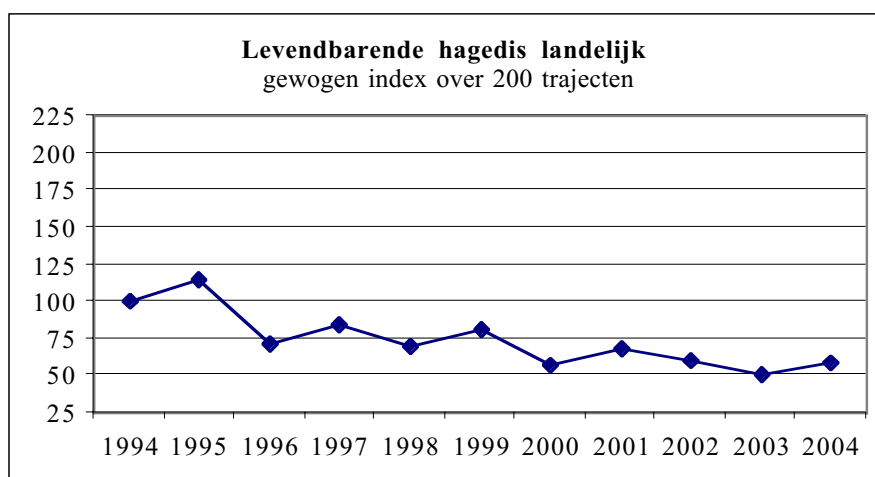

HAGEDISSEN - TRENDS EN AANTALLEN IN 2004

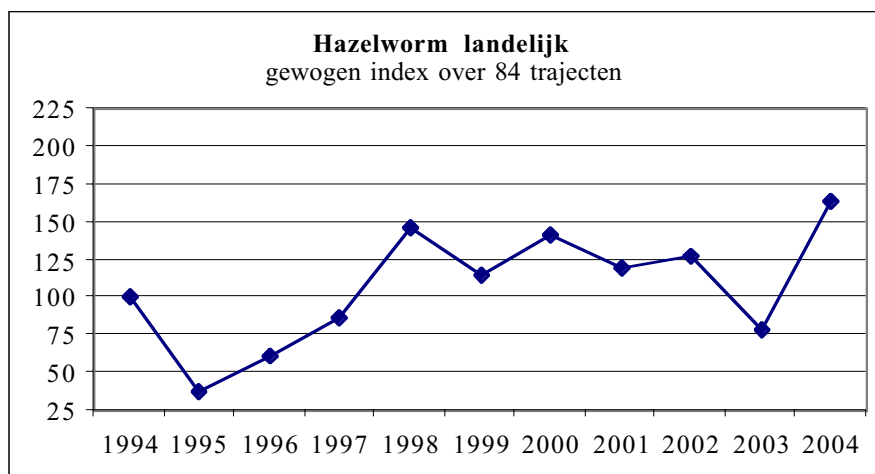

Het indexcijfer (landelijk jaar-gemiddelde) van 2004 komt uit op 214, bijna hetzelfde als in 2003.

De landelijk trend van de zandhagedis wijst op een sterke toename die nu al een tiental jaren voortduurt en significant is. In de duinen is die toename spectaculair geweest tot en met 2003 en lijkt nu te stabiliseren. In het binnenland is sprake van een significant matige toename die tot en met 2004 voortduurt. De aantallen op de Waddeneilanden zijn in 2004 voor het eerst sinds vier jaar gestegen.

Het indexcijfer (landelijk jaar-gemiddelde) van 2004 komt uit op 53. Na twee jaar achteruitgang gelukkig weer een opleving die zich in alle delen van het land manifesteerde. Het duidelijkst in het Heuvelland van Limburg, minder maar duidelijk aanwezig ook in het noorden, midden en zuiden. De trend over de gehele periode vanaf 1994 is nog steeds significant afnemend; over de laatste vijf jaar is de trend stabiel.

Het indexcijfer van 2004 geeft het jaargemiddelde aan en is met 163 hoger dan alle voorgaande jaren. De landelijke trend geeft een "vermoedelijke toename" aan. Dat wil zeggen: de toename kan een uitschieter zijn. De aantallen variëren sterk van streek tot streek, maar ook van plek tot plek. Grote variatie dus en moeilijk een significante trend te krijgen. In het noorden (Drenthe) was de toename het grootst; in het zuiden van het land ook aanzienlijk; in het midden, Veluwe en Utrecht, lopen de aantallen iets terug.

Zandhagedisje kruipt uit ei, rechts ligt nog een vol ei.

Annie Zuiderwijk

We hebben duidelijke aanwijzingen dat de zandhagedis profiteert van het warmere klimaat. In de duinen werkt het beheer een handje mee. De natuurlijke dynamiek krijgt er veel kansen, vergrassing en verstruiking wordt een halt toegeroepen. Dat is prettig voor de zandhagedis die open zand nodig heeft.

In 2004 werden de meeste zandhagedissen waargenomen op Heidestein Bornia in Utrecht waar Wim de Wild tijdens één ronde 57 hagedissen telde. Andere trajecten met veel zandhagedissen zijn de Manderheide van Ruurd van Donkelaar in Noord Twente (max. 52) en de duintrajecten De Blink van Rob van Westbroek (46 hagedissen) en Duivelshoek van Yvonne van Hoof (met 40 hagedissen). Verrassend waren de aantallen op Vlieland, Wim Andela en Albert Sytsma telden 37 zandhagedissen op één trajectronde.

Ingo Janssen

Levendbarende hagedissen houden van struikheide. Zie het stukje van Bastiaan Walpot en Maryan Verver op blz 16. Deze soort werd als vanouds weer in grote getale gezien door Piet van Delft op zijn traject bij Waalre waar dan ook een heel aardige struikheidevegetatie staat. Dit jaar kwam Piet tijdens een ronde tot 57 hagedissen.

Mai Arets telde op zijn traject Wrakelbergweg 40 hagedissen, net als Kees Musters in de duinen van Schouwen. Jonge hagedissen, daar moet je goede ogen voor hebben, werden vooral in het Bargerveen gezien; Jan en Annie Rocks kwamen er tot 29 juvenieltjes tijdens één telronde.

Alex Kloor

Hazelwormen werden vooral waargenomen op de Hoge- en Lage Fronten in Maastricht waar Cridi Moors, Jan America en Ger van Hees 17 hazelwormen zagen; de plaatjesroutes op het Wapserveld van Bastiaan Walpot en Maryan Verver; de dakpanroute van Edwin Terlouw bij Einde Gooi, en het traject van Harm Hofman Onderlangs de Wagingse Berg waren ook goed voor aantallen hazelwormen.

Nieuwe trajecten voor de hazelworm liggen in het Gooi, Veluwe, Drenthe en Limburg.

Hazelwormen zijn gemakkelijker op te sporen met behulp van plaatjes. We hebben nu een tiental plaatjesroutes binnen het meetnet. Plaatjes blijken helaas ook nadelen te hebben. Na een paar jaar raakt zo'n route vaak in verval. Voor monitoren, waarbij het erop aankomt systematisch en jaarlijks op dezelfde manier te tellen is dat nadelig. De hazelworm blijft lastig!